

DĚLOSTŘELECKÝ PRŮZKUM U DĚLOSTŘELECTVA VŠEOBECNÉ PALEBNÉ PODPORY

● Síly a prostředky dělostřeleckého průzkumu dělostřelectva všeobecné palebné podpory

Dělostřelectvo všeobecné palebné podpory (VPP) je v současnosti tvořeno dělostřeleckým plukem mechanizované a tankové divize, dělostřeleckou brigádou armádního sboru

a dělostřeleckým oddílem velké mohutnosti Hlavního velení. Síly a prostředky dělostřeleckého průzkumu těchto útvarů (svazků) jsou soustředěny v průzkumných dělostřeleckých jednotkách, jež jsou jejich organickými součástmi.

Průzkumné dělostřelecké jednotky **dělostřeleckého (raketometného) oddílu** jsou zařazeny na úrovni baterií a oddílů. Jsou představovány průzkumnými družstvy baterií a průzkumnou četou oddílu. Průzkumná četa (pzč) oddílu je složena ze dvou průzkumných družstev, která mají stejnou organizaci a výzbroj, jako průzkumná družstva (pzdr) baterií. Organizaci průzkumných dělostřeleckých jednotek oddílu - viz **obr. 1**.

Průzkumná družstva mají po šesti osobách, ve výzbroji jsou pozorovací přístroje, přístroje a pomůcky pro topograficko-geodetické připojení, prostředky pro spojení a vozidlo. Z pozorovacích přístrojů je nejdůležitější dálkoměr, kterým se pzdr odlišují. Některá, zpravidla pzdr baterií, mají stereoskopický dálkoměr (se základnou do jednoho metru), ostatní, obvykle pzdr oddílů a průzkumných dělostřeleckých baterií, mají laserový dálkoměr. Mimo to se pzdr mohou lišit prostředkem trakce. Některá mají průzkumný obrněný transportér (dělostřeleckou pohyblivou pozorovatelnu - DPP), jiná osobní nebo nákladní terénní automobil. Průzkumné přístroje pzdr jsou (v současnosti) založeny výhradně na optických principech (s výjimkou laserového dálkoměru), což přináší problémy při průzkumu v noci a za snížené viditelnosti (mlha, zaprášení nebo zadýmení bojiště, husté sněžení, déšť atd.).

Průzkumné dělostřelecké jednotky **dělostřeleckého pluku** jsou soustředěny v průzkumné dělostřelecké baterii (pzdbat). Pzdbat je složena z průzkumné čety, čtyř zvukoměrného průzkumu (čzpz) a z topograficko-geodetické čety. Organizaci pzdbat ukazuje **obr. 2**.

Průzkumné dělostřelecké jednotky **dělostřelecké brigády** jsou soustředěny v průzkumném dělostřeleckém oddílu (pzdo). Pzdo je složen z velitelské čety (velč), dvou pzdbat (odlišné organizace), baterií zvukoměrného průzkumu (bzpz), meteorologické baterie, z čety technického a tylového zabezpečení (čttz). Organizace pzdo je uvedena na **obr. 3**, druhy a počty výzbroje v **tabulce**.

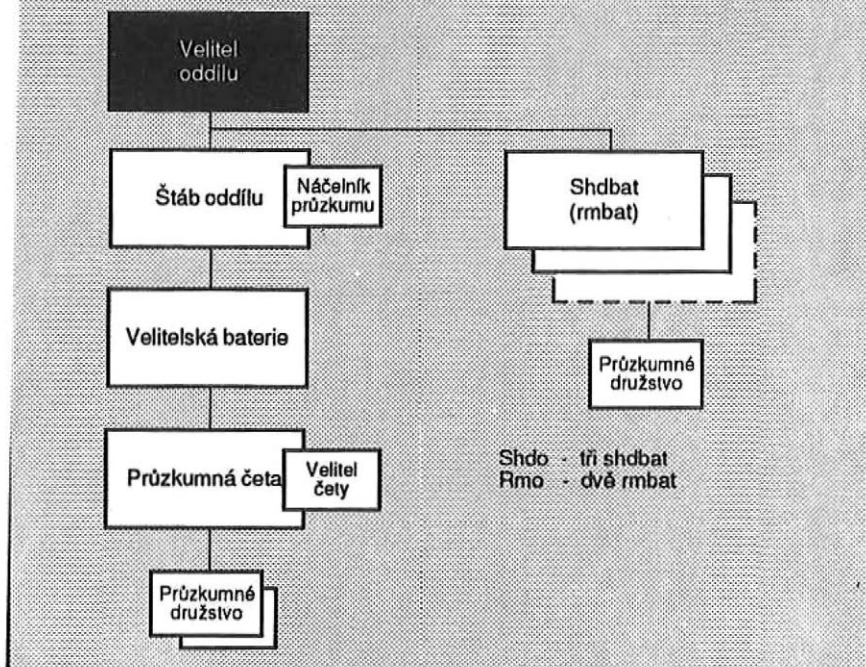
Štáb dělostřelectva divize má k dispozici baterii velení a dělostřeleckého průzkumu divize (bvdpz). Tato jednotka je složena z velitelství baterie, pracoviště náčelníka dělostřelectva, průzkumné ústředny (pzú), družstva fotografického průzkumu (drfpz), průzkumné, rádiové a spojovací čety a čttz. Organizace bvdpz je zřejmá z **obr. 4**.

● Možnosti sil a prostředků průzkumu dělostřelectva všeobecné palebné podpory

Z uvedené organizace a výzbroje průzkumných dělostřeleckých jednotek je patrné, že tyto jednotky mohou vést průzkum pozorováním (jak z vlastní, tak i ze sestavy protivníka), radiolokační, zvukoměrný průzkum a průzkum pozemním fotografováním. Dále zhodnotím možnosti jednotlivých způsobů dělostřeleckého průzkumu. Možnosti budu zkoumat na modelu obranné operace armádního sboru vedené na šířce 100 km. Armádní sbor má v prvním sledu dvě mechanizované a jednu motorizovanou divizi. Pásma obrany mechanizovaných divizí jsou 40 km široké.

■ **K průzkumu pozorováním** z pozorovatelů zaujatých na vlastním území jsou určena pzdr baterií, pzč oddílů, pzdbat dělostřeleckých pluků a brigád. Jejich význam pro vlastní střelbu však není příliš velký, neboť dělostřelectvo VPP povede palbu zpravidla na cíle, které budou ležet za hranicí dohlednosti z pozemních pozorovatelů. Lze odhadnout, že asi 90 % paleb bude nepozorovaných. To znamená, že těmto jednotkám sice zůstává úkol průzkumu pozorovaných cílů a účasti při střelbě na ně, ovšem není to jejich hlavní úkol. Nyní je jejich hlavním úkolem pozorovat činnost protivníka a vlastních vojsk, upřesňovat průběh předního okraje, vést průzkum terénu atd. To je způsobeno tím, že velitelé jednotek a útvarů (svazků) dělostřelectva VPP, stejně jako náčelník dělostřelectva (ND) divize a náčelník raketového

**Možná organizační struktura průzkumných dělostřeleckých jednotek
dělostřeleckého (raketometného) oddílu**



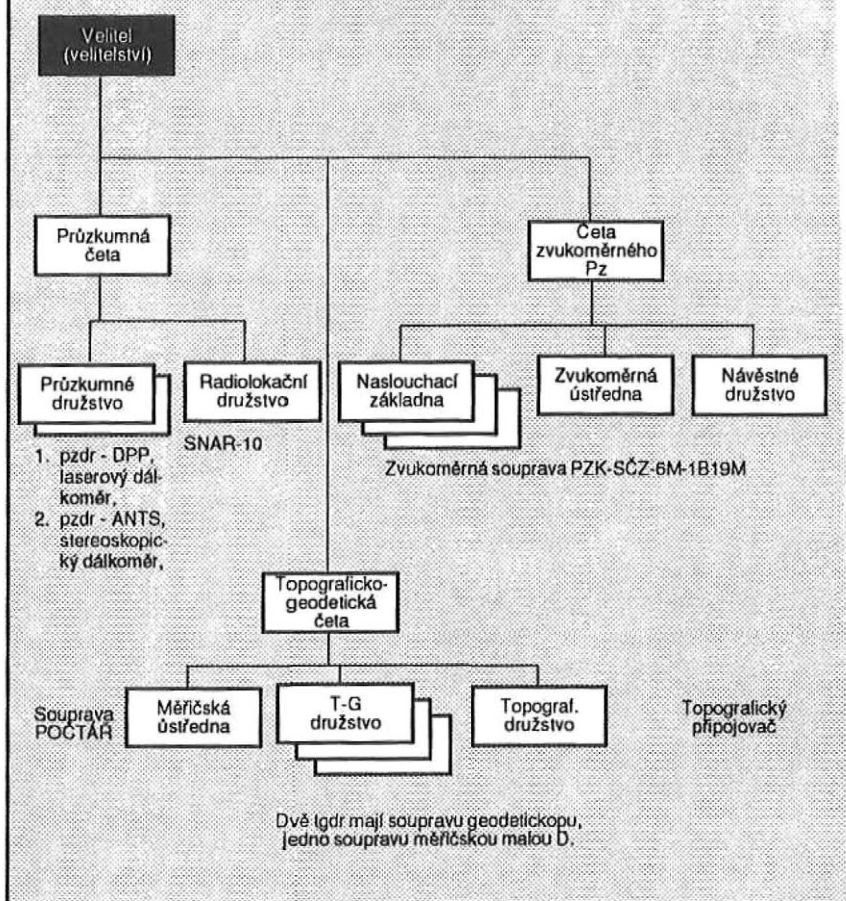
Obr. 1

vojska (NRVD) armádního sboru jsou většinu doby na svých velitelských stanovištích. Pozorovatelní zaujímají jen podle potřeby a zpravidla na omezenou dobu.

Dělostřelectvo VPP armádního sboru našeho modelu má k dispozici celkem 54 pzdr (dvě md 36 a db armádního sboru 18). Tyto jednotky jsou schopny vést průzkum pozorováním v pásmu širokém nejméně 135 km, tedy pokrýt pásmo o jednu třetinu širší, než je uvažováno v modelu. To vyplývá ze zásady, že pzdr je schopno nepřetržitě vést průzkum v sektoru širokém 2,5 km, ovšem jen ve dne a v noci při osvětlování, při dobré viditelnosti (průhlednosti atmosféry). Při průzkumu v noci se šířka sektoru průzkumu pzdr snižuje na jeden, nejvýše 1,5 km (bez osvětlování terénu), což znamená, že v noci není průzkum plně zabezpečen. Tento počet pzdr je schopen překrýt pásmo nejvýše 80 km široké. Absence termokamer ve výzbroji pzdr způsobuje, že v obdobích snížené viditelnosti (průhlednosti atmosféry), se šířka i dosah průzkumu pozorováním snižuje, mohou nastat období, že bude průzkum pozorováním vyřazen.

Dosah průzkumu pozorováním je dán (mimo průhlednosti atmosféry) terénem a technickými možnostmi přístrojů. Při tom je terén hlavním omezujícím činitelem, neboť technické možnosti přístrojů jsou zpravidla vždy větší (umožňují průzkum na vzdálenost větší, než je

Organizační struktura průzkumové dělostřelecké baterie dělostřeleckého pluku

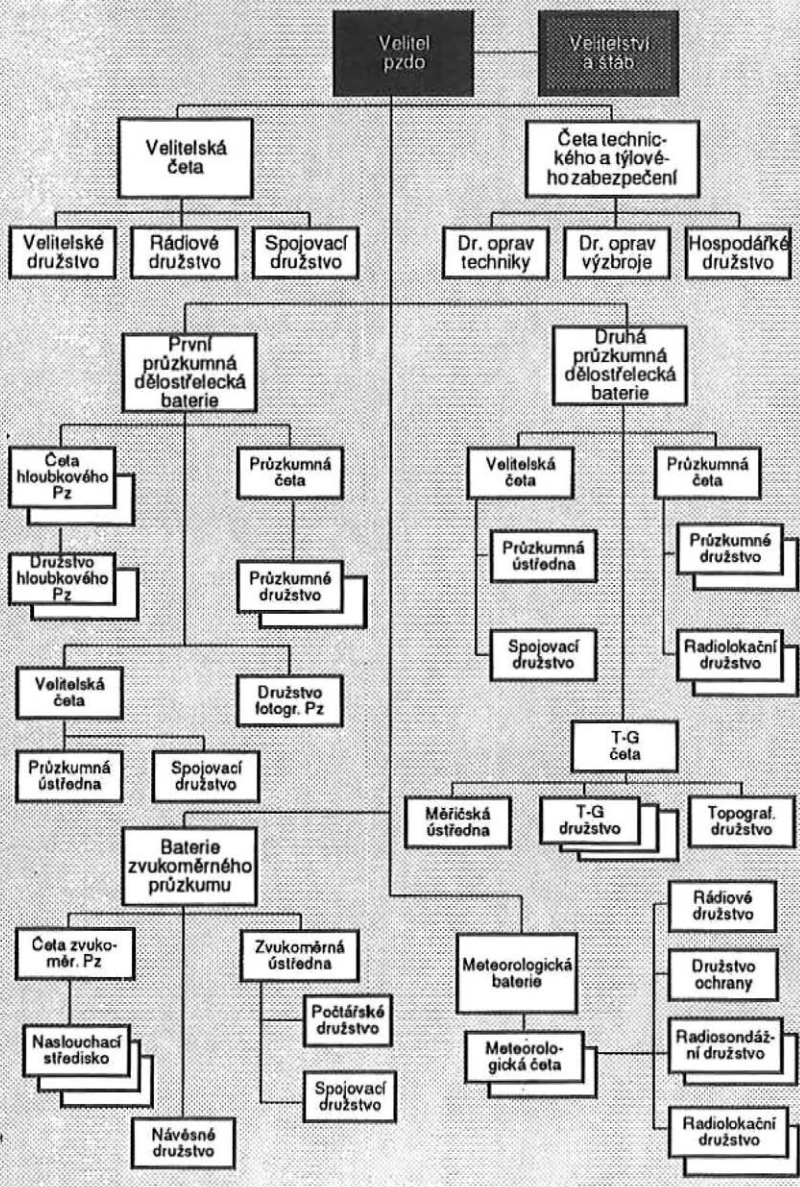


Obr. 2

dohlednost daná terénem). Ačkoli v každém konkrétním případě bude dohlednost daná terénem jiná, uvádějí některé průměry, že průměrná dohlednost na území ČSFR činí asi 4,5 km. To znamená, že při průměrné vzdálenosti pozorovatele od předního okraje 1 až 1,5 km, je hloubka průzkumu asi 3 až 3,5 km.

Malý dosah průzkumu pozorováním z pozorovatelů zaujatých na vlastním území lze podstatně zvýšit vysláním průzkumné jednotky do sestavy protivníka (v obraně častěji

Organizační struktura průzkumného dělostřeleckého oddílu dělostřelecké brigády



Obr. 3

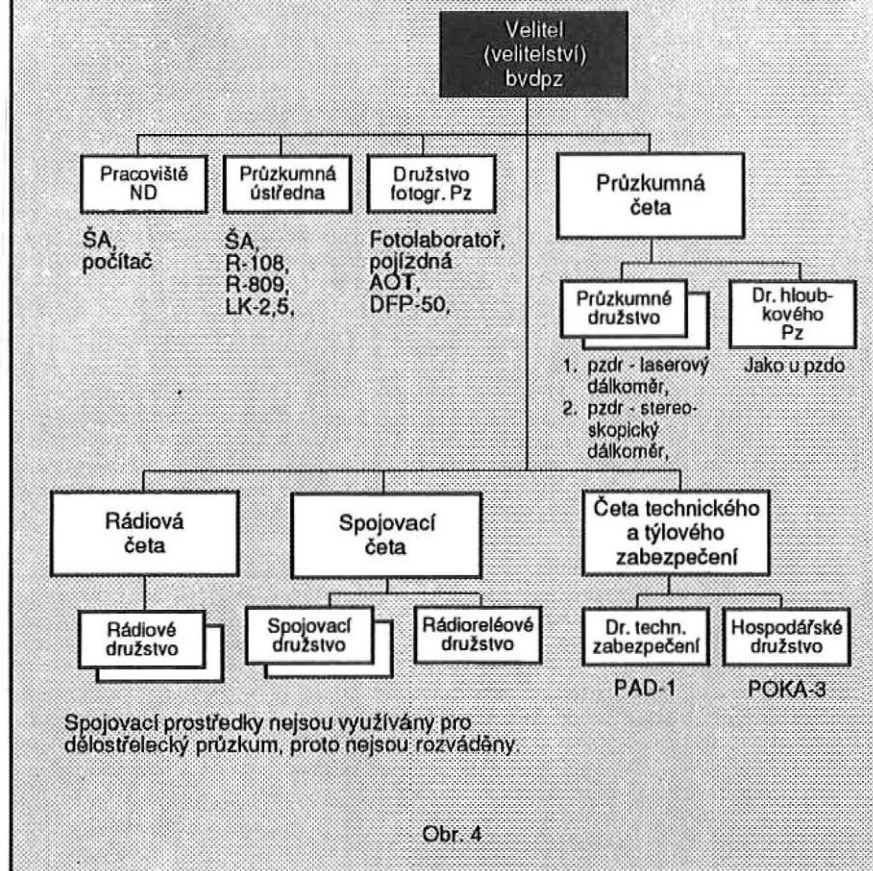
Tabulka

Materiál	průzkumný				topografický				meteorologický		automobilní			spojovací							technický a týlových služeb		
Jednotka	laserový dálkoměr	radiolokátor SNAR-10	fotolokátor pojízdná	zvukoměrná souprava AZK-5	souprava geodetická	souprava měřická malá D	souprava POČTAR	topografický připojovač	radiosondážní souprava RS-65 D	meteorologický radiolokátor RMS-1	OT 65-Dp (DPP)	automobil speciální (SA)	automobil nákladní (osobní)	počítač	RF-10	R-108	R-809	R3-Sp	RDM-61	LK-6, LK-2, 5	POKA-3	PAD-1	KRAS-1M
Velitelská četa												3	1			3		2	2	1			
Čtíz												3									1	1	1
1. pzdbat - velč												1	1	1	1	3	1			1			
- pzč	2												2		4	1							
- drfpz			1									1											
- čhpz (2x)	4										4				8	4							
2. pzdbat - velč												1	1	1	1	3	1			1			
- pzč	2	2											2		4	1							
- tgč					2	1	1	1				2	3		2								
Baterie zvukoměrného průzkumu				1								5	1		1					1			
Meteorologická baterie									4	4		6	6		4		2						
Celkem pzdo	8	2	1	1	2	1	1	1	4	4	4	22	17	2	18	22	2	4	2	4	1	1	1

Poznámky:

- V počtech automobilů jsou zahrnuty i automobily ze souprav (AZK-5, RS-65 D atd.).
- Počty automobilů jsou přibližné, neboť pro určení jejich přesného počtu nejsou podklady (pro člunek nejsou přesné počty podstatné).
- Přibližné jsou i počty rádiových stanic R-108 a RF-10; v počtech nejsou zahrnuty některé z nich, které jsou v soupravách.
- V počtech průzkumných prostředků nejsou zahrnuty pozorovací přístroje, neboť jsou u všech průzkumných družstev stejné.
- Stejně jsou i u družstev hloubkového průzkumu (periskopický dalekohled AST, busola PAB, dalekohled D-6).

Organizační struktura baterie velení a dělostřeleckého průzkumu divize



Obr. 4

ponecháním této jednotky k překročení protivníkem v prostoru, ze kterého vlastní jednotky ustoupí). K takovému průzkumu se používají dělostřelecké průzkumné hlídky (DPZH), které se vytvářejí z družstev hloubkového průzkumu (drhpz), ale také z pzdr (zpravidla z pzč oddílů a pzdbat). V sestavě protivníka mohou DPZH působit buď spolu s vojskovými průzkumnými orgány (obvykle se samostatnými průzkumnými hlídkami pluků a divizí) nebo samostatně. Spolu s vojskovými průzkumnými orgány mohou vést průzkum až do hloubky 30 km, samostatně zpravidla do vzdálenosti dostřelu dělostřelectva, od kterého byly vyslány. Co do šířky pásma průzkumu platí v podstatě tytéž normy jako při průzkumu z vlastního území. DPZH tedy (při dobré viditelnosti) vede průzkum v pásmu 2,5 až 5 km širokém.

Budeme-li uvažovat, že od každého oddílu VPP bude vyslána jedna DPZH a jedna na dělostřelecký pluk a brigádu, může v sestavě protivníka působit současně 12 DPZH. Těmito

silami lze (při maximálním úsilí) pokrýt pásmo průzkumu 20 km široké u každé divize (md, td), tedy asi 50 % jejich pásem obrany. Při zahrnutí prostředků dělostřelecké brigády lze zajistit průzkum asi na 60 % pásma obrany armádního sboru. To ovšem v optimálních podmínkách a za předpokladu, že DPZH budou působit skutečně vedle sebe.

Je zřejmé, že průzkum v sestavě protivníka potřeby dělostřelectva VPP nepokryje. Zvažme-li, že příprava tohoto způsobu průzkumu je nesmírně náročná na čas i na organizaci, že existuje reálná a značná úhroza zničení (zajetí) DPZH, že lze velice obtížně operativně přenášet úsilí průzkumu do jiného prostoru nebo na jiný směr a že je pravděpodobná možnost zarušení přenosových kanálů protivníkem, dospějeme k názoru, že to bude sice významný způsob průzkumu, ale že bude muset být kombinován s jinými. K uvedeným nevýhodám přistupují ještě obtíže při průzkumu cílů typu velitelské stanoviště (vyšších velitelských stupňů), prostor soustředění druhého sledu (zálohy), stanoviště řízení a navedení, vyčkávací postavení dělostřelectva a raket apod. Tyto cíle jsou vždy výborně zamaskovány, rozmísťují se v lesích, osadách, v členitém terénu apod., přístupy k nim jsou vždy pečlivě střeženy vojsky i technickými prostředky, takže přiblížení k nim je velice obtížné nebo i nemožné. Průzkum pozorováním z větší dálky je většinou neefektivní, neboť nelze přesně určit střed, rozměry, natož polohu jednotlivých prvků. Při tom právě tyto cíle představují významnou část palebných útoků dělostřelectva VPP.

■ V současných podmínkách se dělostřelecký radiolokační průzkum vede pouze radiolokátory SNAR-10, tedy radiolokátory pro průzkum pohyblivých pozemních cílů. Operační sestava našeho příkladu obsahuje celkem čtyři tyto radiolokátory (po jednom u dělostřeleckých pluků a dva u dělostřelecké brigády). Jestliže jeden radiolokační průzkum v pásmu širokém asi 4,5 km, znamená to, že pokryje asi 10 % pásma obrany divize; celkový počet radiolokátorů dovolí vést průzkum v pásmu asi 18 km, což není ani pětina pásma obrany armádního sboru.

Nejvýhodnější použití radiolokátoru SNAR je k průzkumu pochodových proudů protivníka. Jeden radiolokační průzkum je schopen provádět průzkum nejvýše na dvou osách (periodicky), ovšem řídit palbu lze jen na jedné z nich. Uvažujeme-li, že účinná sestava protivníka bude obsahovat asi 24 prapory, lze vést průzkum na jedné třetině a řídit palbu na jedné šestině počtu praporek pochodových os.

Výsledek porovnání počtu radiolokátorů s počtem raketometných oddílů, které se zřejmě k palbě na proudy budou používat, je méně nepříznivý. Naše sestava totiž obsahuje čtyři radiolokátory a k dispozici jsou jen tři rmo. Každý rmo může mít tedy přidělen jeden radiolokační průzkum a jeden z nich dva. Jeden radiolokační průzkum však svými průzkumovými možnostmi nepokryje širkové možnosti manévru palbou rmo. To znamená, že radiolokační průzkum bude nutné doplňovat jinými způsoby průzkumu, zejména průzkumem pozorováním, ale také průzkumem v sestavě protivníka a vzdušným průzkumem z vrtulníků.

■ V analyzované operační sestavě jsou k dispozici tři jednotky zvukoměrného průzkumu (dvě u dělostřeleckých pluků typu PZK, jedna u dělostřelecké brigády typu AZK). To znamená, že zvukoměrný průzkum lze vést asi na 20 % divizních pásem obrany a asi na 28 % pásma obrany armádního sboru. Rozbor terénu ukazuje, že asi na 40 až 50 % celkové plochy je neúčelné průzkum dělostřelectva provádět, neboť jde o terén nevhodný pro jeho rozvinutí. I za tohoto předpokladu však můžeme pokrýt jen asi 70 % pásma obrany. Zřejmě je nutné i zvukoměrný průzkum kombinovat s jinými způsoby průzkumu, zejména s průzkumem v sestavě protivníka a se vzdušným průzkumem.

Uvedený požadavek vystupuje do popředí ještě naléhavěji, uvědomíme-li si, že zvukoměrný průzkum můžeme zjišťovat jen střílející baterie protivníka. Při tom je potřeba průzkumu dělostřelectva i v době, kdy palbu nevede, jistě mimo jakoukoli pochybnost. Význam průzkumu dělostřelectva protivníka jinými než zvukoměrnými prostředky vzrůstá také v závislosti na skutečnosti, že v obdobích, kdy toto dělostřelectvo vede palbu hromadně,

e zvukoměrný průzkum velice obtížný, zdlouhavý (je nutné dešifrovat zvukoměrnou pásku) a někdy i nemožný.

Při zjišťování samohybného a obrněného dělostřelectva, které se v palebných postaveních zdržuje jen po dobu nezbytnou k uskutečnění palebného přepadu, přistupuje k obtížím zvukoměrného průzkumu ještě otázka včasnosti. To je problém zvukoměrných souprav typu PZK, u kterých je vyhodnocení cíle (po získání posledního záznamu) charakterizováno normou 5 a v případě nutnosti dešifrovat zvukoměrnou páskou až 20 minut. Trvá-li průměrný palebný přepad 10 minut, je zřejmé, že i při zjištění cíle na jeho počátku je jen malá pravděpodobnost, že při zahájení vlastní palby bude cíl na původním místě.

Se včasností je spojena i přesnost určení polohy střelecké baterie. Jestliže totiž nejsou souřadnice cíle určeny s charakteristikou "přesné", je nutné zastřelení, které opět zahájení účinné střelby oddálí. U zvukoměrné soupravy PZK asi o 15, u soupravy AZK asi o 8 minut. Základní podmínkou pro určování přesných souřadnic je zahrnování systematické chyby, která k efektivnímu využití jednotky zvukoměrného průzkumu musí být k dispozici.

■ Pro průzkum pozemním fotografováním jsou v námi sledované operační sestavě k dispozici tři družstva fotografického průzkumu. Družstvo fotografického průzkumu je schopno za 4,5 až 6 hodin pořádit panoramatický snímek sektoru 15-00 až 20-00 z jednoho stanoviště (bez uvažování přesunů). Počet družstev umožňuje současně fotografovat ze tří stanovišť, respektive ve třech prostorech. Jsou-li totiž místa fotografování blízko sebe a fotografování se uskuteční najednou, vlastní zpracování pak netrvá násobek uvedené normy, ale dobu kratší, neboť lze využít neproduktivních období (např. sušení filmů a pozitivů) k jiným pracím. Laboratorní zpracování lze také přesunout na dobu, kdy fotografovat nelze (na noc).

Uvažujeme-li potřebu fotografování v hodnotě dva snímky na oddíl a dělostřelecký pluk (brigádu), jeden snímek pro potřeby náčelníků dělostřelectva divízi a NRVD armádního sboru (vždy ve čtyřech kopiích), je celková potřeba dělostřelectva VPP 21 snímků z jedné čáry pozorovatele. To je tedy po sedmi snímcích na družstvo. Takový úkol by mohl být splněn do 24 hodin, ovšem při promyšlené organizaci práce všech družstev.

Pozemní panoramatické snímky nemají sice velkou průzkumnou hodnotu, neboť poloha cílů na nich zachycených se určuje velmi obtížně a nepřesně. Kromě toho nafotografované cíle zpravidla změní své stanoviště dříve, než je snímek k dispozici. Mají však značný význam pro řízení průzkumu a pro orientaci v terénu, ale i pro řízení palby protitankových jednotek. Z toho důvodu je účelné fotografovat na většinu pozorovatele a také z plánovaných palebných čar protitankových záloh.

■ Z údajů uvedených v úvodní části vyplývá, že všechny průzkumné ústředny mají k dispozici rádiovou stanici R-809, která jim umožňuje uskutečnit odposlech v rádiové síti vzdušného průzkumu. Organizace tohoto odposlechu je velmi důležitá. Má význam zejména pro řízení průzkumu a pro získání všeobecných zpráv o protivníkovi. Vzhledem k nízké přesnosti však nemá význam pro palbu. Údaje jsou sice většinou včasné, ale jsou málo přesné.

Pro průzkum ve prospěch palby má význam jen průzkum vzdušným fotografováním a pomocí televize. Vzhledem k poměrně dlouhé době od fotografování cíle po vyhodnocení průzkumových údajů ze snímku (ve fotografickém oddílu průzkumného leteckého pluku), má tento způsob vzdušného průzkumu význam jen u těch cílů, které nemají velkou frekvenci změny svého stanoviště. Jsou to tedy cíle typu velitelské stanoviště (vyšších velitelských stupňů), obranné stavby a stálá vojenská zařízení, spojovací uzly, některé radioelektronické prostředky apod.

Větší význam má průzkum bezpilotními průzkumnými prostředky pomocí televize, neboť průzkumové údaje o zjištěném cíli jsou k dispozici za 5 minut po průletu letounu nad cílem (ve vyhodnocovacím středisku letky bezpilotních průzkumných prostředků). Získání těchto

údajů závisí především na dokonale připravené a fungující součinnosti míst řízení dělostřeleckého průzkumu (MŘDPz) s průzkumným letectvem a se zpravodajskými orgány.

Základní význam pro palbu má průzkum pozorováním z průzkumných vrtulníků (lehkých průzkumných letounů). Průzkumné vrtulníky však v organizaci dělostřelectva nejsou, a proto musí být vyžadovány. Průzkum se provádí pozorováním, takže je zatížen stejnými nedostatky, jako pozorování pozemní. Nižší je však omezující vliv terénu. Není však vyloučen, neboť pozorování z vrtulníku se zpravidla uskutečňuje z prostoru letů nad vlastním územím, což znamená, že jde o šikmý pohled. Vznikají tedy skryté prostory, i když jsou menší než při pozorování pozemním.

Co do přesnosti nevyhovují výsledky tohoto způsobu průzkumu pro palbu bez zastílení, takže průzkum z vrtulníku je nutné vidět jako jednotu průzkumu a ihned následujícího zastílení. Hloubka průzkumu je dána velikostí cíle a jeho činností. Čím je cíl větší a čím je jeho činnost nápadnější (střelba, pohyb atd.), tím je hloubka průzkumu větší. Šířka pásma průzkumu dosahuje až 12 km pro jeden vrtulník. Uvažujeme-li palebné pásmo dělostřeleckého pluku (brigády) o šířce asi 25 km, jsou pro jeden útvar třeba nejméně dva vrtulníky. To je také minimální počet z hlediska nepřetržitosti průzkumu. V rámci dělostřelectva VPP je tedy třeba nejméně 6 vrtulníků.

Sly a prostředky dělostřeleckého průzkumu jsou schopny v plné míře pokrýt potřeby dělostřelectva VPP vzhledem k průzkumu pozorovaných cílů, ovšem jen za dobré viditelnosti a v noci jen při osvětlování terénu.

Průzkum cílů ležících za hranicí dohlednosti z pozemních pozorovatelů jsou schopny zabezpečit z větší části, ale pouze při dobře organizované součinnosti všech průzkumných dělostřeleckých jednotek a při využití všech způsobů dělostřeleckého průzkumu. Pro úplné pokrytí všech potřeb dělostřelectva VPP je nezbytné přidělení průzkumných vrtulníků v hodnotě alespoň dvou vrtulníků na dělostřelecký pluk (brigádu) a organizace úzké součinnosti se zpravodajskými orgány, případně i s letectvem.

Součinnosti se zpravodajskými orgány je nezbytná z hlediska získávání obecných zpráv o situaci a pravděpodobném zámyslu protivníka, neboť na jejich základě se řídí dělostřelecký průzkum. V dalším jde o využití vojenského průzkumu ve prospěch dělostřelectva a konečně o využití všech dalších druhů, či způsobů průzkumu k získávání průzkumných údajů o cílech, které dělostřelecký průzkum pravděpodobně nezjistí. Jsou to cíle typu velitelské stanoviště, prostor soustředění druhého sledu (zálohy), stanoviště řízení a navedení, spojovací uzel apod. V tomto smyslu půjde zejména o využití bezpilotních průzkumných letounů.

● Některé zásady použití průzkumných dělostřeleckých jednotek

Průzkumná družstva baterií se rozvinou na čáře pozorovatelů a zpravidla za řízení velitele průzkumné čtyř oddílů budou plnit úkoly průzkumu pozorovaných cílů. Velitele baterie (oddílů) budou informovat o situaci na předním okraji a o jeho průběhu.

Průzkumné čtyř oddílů obvykle rozvinou jedno družstvo na čáře pozorovatelů a jedno bude připravováno (vysláno) k průzkumu v sestavě protivníka. V době nepřítomnosti velitele oddílů (náčelníka průzkumu oddílů) na pozorovatelně, bude velitel průzkumné čtyři řídit činnost všech průzkumných družstev oddílů rozvinutých na čáře pozorovatelů.

Průzkumná dělostřelecká baterie dělostřeleckého pluku bude rozdělena po jednotkách a přidělena velitelům oddílů i veliteli pluku. Pro obranu bude obvyklé toto rozdělení:

- Průzkumná četa bude přidělena veliteli pluku. Jedno její družstvo bude rozvinuto na čáře pozorovatelů, jedno bude připravováno (vysláno) k průzkumu v sestavě protivníka. Velitel průzkumné čtyři bude na pozorovatelně shromažďovat výsledky průzkumu oddílových průzkumných družstev. Velitele pluku bude informovat o průběhu předního okraje a o situaci

v pozorovaném pásmu. Mimo to bude zabezpečovat pozorování paleb řízených velitelem pluku (na pozorované cíle).

- Radiolokační družstvo se zpravidla z průzkumné čety vyčlení a přidělí se veliteli raketometného oddílu.

- Četa zvukoměrného průzkumu se přidělí veliteli pluku nebo oddílu, který je vyčleněn pro boj s dělostřelectvem protivníka. Veliteli pluku bude čpž přidělena tehdy, pokud budou pro boj s dělostřelectvem protivníka vyčleněny oba dělostřelecké oddíly. V takovém případě musí jejich palbu řídit velitel pluku, tudíž musí mít průzkumný prostředek.

Průzkumný dělostřelecký oddíl dělostřelecké brigády se bude používat obdobně jako pzdbat dělostřeleckého pluku. Jeho jednotky se rozdělí a přidělí v rámci brigády. Obvyklá varianta je následující:

- První pzdbat je vyčleněna k zabezpečení potřeb náčelník raketového vojska a dělostřelectva (NRVD) armádního sboru a jeho štábu. NRVD ve svém nařízení pro průzkum stanoví, které jednotky mu budou přiděleny, a způsob jejich využití. Zpravidla to bude velitelská četa, která se zařadí do štábu RVD, kde vytvoří základ pro zřízení místa řízení dělostřeleckého průzkumu. Dále to bude průzkumná četa, ovšem s tím, že bude v pohotovosti k vytvoření pozorovatelny NRVD u pzdo. Fotografické družstvo zůstane obvykle v podřízenosti velitel pzdo, který bude řídit jeho činnost podle požadavků štábu RVD (MŘDPz) armádního sboru. Čety hloubkového průzkumu bude NRVD využívat jen výjimečně, zpravidla jen v útočné operaci. V ostatních případech je ponechá k dispozici veliteli dělostřelecké brigády.

- Druhá pzdbat je předurčena k pokrytí potřeb velitele dělostřelecké brigády. Velitelská četa se zařadí do štábu brigády, kde vytvoří MŘDPz. Průzkumná četa se bude používat stejně, jako průzkumná četa pzdbat dělostřeleckého pluku, ve prospěch velitele dělostřelecké brigády. Pokud však bude mít velitel brigády k dispozici četu (četu) hloubkového průzkumu první pzdbat, nebude se z průzkumné čety vyčlenovat družstvo k průzkumu v sestavě protivníka.

Baterie zvukoměrného průzkumu se bude přidělovat veliteli brigády nebo veliteli jednoho dělostřeleckého oddílu, podle stejných zásad, které byly vysvětleny v odstavci o použití čpž pzdbat dělostřeleckého pluku.

Baterie velení a dělostřeleckého průzkumu divize je určena k zabezpečení potřeb náčelníka a štábu dělostřelectva divize. Zpravidla bude použita takto:

- Průzkumná ústředna se zařadí do štábu dělostřelectva divize, kde vytvoří MŘDPz.

- Činnost družstva fotografického průzkumu bude řídit MŘDPz štábu dělostřelectva divize. Družstvo bude fotografovat ve prospěch náčelníka dělostřelectva (ND) divize z jeho plánovaných pozorovatelů, dále ve prospěch velitele dělostřeleckého pluku a velitele oddílů pluku.

- Průzkumná četa bude v pohotovosti k vytvoření pozorovatelny ND divize, obvykle na velitelském stanovišti náčelníka dělostřelectva. Bude-li zaujato předem stanovené velitelské stanoviště, bude pčz zpravidla vyjíždět na čáru pozorovatelů. Družstvo hloubkového průzkumu bude ND, podobně jako NRVD armádního sboru, využívat převážně jen v útoku. V obraně bude družstvo sice také vysíláno do sestavy protivníka, ovšem výsledky jeho průzkumu bude obvykle využívat dělostřelecký pluk.



Průzkumné dělostřelecké jednotky dělostřelectva VPP mohou, při jejich dovedném řízení a promyšlené organizované součinnosti, zabezpečit většinu průzkumných potřeb tohoto dělostřelectva. Aby dělostřelectvo VPP mohlo plnit svoje úkoly bez omezení průzkumem, je zejména třeba:

- dělostřelecké pluky a dělostřeleckou brigádu posílit alespoň dvěma průzkumnými vrtulníky na každý útvar (svazek),
- pro dělostřelectvo vyčlenit 2 až 3 vzlety bezpilotního průzkumného letounu na den boje (televizním průzkumem),
- připravit a průběžně udržovat úzkou součinnost se zpravodajskými orgány jednak k využití vojskového průzkumu ve prospěch dělostřelectva i k zabezpečení činnosti dělostřeleckých průzkumných hlídek vysílaných do sestavy protivníka samostatně, jednak k předávání všeobecných zpráv nutných k řízení dělostřeleckého průzkumu,
- na stupni štábu RVD armádního sboru navázat a udržovat součinnost s letectvem k získávání zpráv o cílech vzdušných fotografováním.

K posílení možností dělostřeleckého průzkumu bude v budoucnosti nutné vybavit průzkumná družstva prostředky pro průzkum pozorováním v noci a za snížené viditelnosti, přezbrojit dělostřelecké pluky a přezbrojit dělostřelecké brigády radiolokátory pro průzkum střeleckého dělostřelectva, lehkými bezpilotními průzkumnými letouny a průzkumnými vrtulníky nebo lehkými průzkumnými letouny.

